

ЮВІЛЕЇ

Ігор Костянтинівич Походня
(до 85-річчя від дня народження)

Ігор Костянтинівич Походня – знаний український учений зі світовим іменем у галузі матеріалознавства та технологій електрозварювання металів, громадський діяч і відомий організатор науки. Він – академік Національної академії наук України, лауреат Державних премій СРСР (1971 р., 1978 р.), України (1992 р.) в галузі науки і техніки, премій імені видатних учених України (1996 р., 2006 р.), заслужений діяч науки і техніки України (1992 р.), доктор технічних наук (1958 р.), професор (1970 р.). Член редколегій низки фахових науково-технічних журналів, у тому числі й “Фізико-хімічної механіки матеріалів”.

І. К. Походня народився 24 січня 1927 року в Москві. Впродовж 1930–1941 років жив і навчався у Мінську. Під час війни був в евакуації, а в 1944 році приїхав до Києва і вступив на навчання у Київський політехнічний інститут, який закінчив у 1949 році. Після цього працював інженером-зварювальником і начальником бюро зварювання на машинобудівному заводі в Донецьку. В 1952 році вступив в аспірантуру при Інституті електрозварювання (ІЕЗ) ім. Є. О. Патона АН УРСР. З цього часу його наукова та науково-організаційна діяльність пов’язана з цією установою. З 1962 року він очолює відділ фізико-хімічних процесів у зварювальній дузі. Його дослідження закономірностей впливу режимів електричної дуги та густини струму у ній на температуру плавлення та перенесення металу під час зварювання мають фундаментальне значення. Встановлені ним закономірності цих процесів стали основою для створення ефективних технологій зварювання та композицій багатьох нових марок низькотоксичних і високопродуктивних електродів. Налагодив масове виробництво та впровадження таких електродів, що докорінно поліпшило умови праці зварників.

І. К. Походня разом зі співробітниками відділу розробив ряд газозахисних порошкових дротів для зварювання металів і організував їх промислове виробництво в Україні та Росії. Ці оригінальні розробки захищені авторськими свідоцтвами СРСР та України, а також патентами США, ФРН, Великобританії, Франції та інших країн. Розроблені під його керівництвом технологічні лінії зварювання постачають за відповідними контрактами фірмам США, ФРН, Франції, Чехословаччини, Угорщини, Болгарії та Китаю.

У 1965 році, коли під керівництвом академіка Б. Є. Патона ІЕЗ почав опрацювати технології і устаткування для реалізації зварювання металів у космічних умовах (за невагомості), І. К. Походня очолив дослідження з формування зварного шва під час дугового зварювання за змінної гравітації. В результаті було створено новий спосіб дугового зварювання металів у вакуумі та в умовах невагомості, який апробовано у 1969 році в межах першого у світі експерименту зварювання у космосі.

Результати фундаментальних досліджень процесів зварювальної дуги та формування зварного шва металевих конструкцій І. К. Походня узагальнив (самостійно або у співавторстві з учнями) у монографіях: “Газы в сварных швах” (1968 р.), “Металлургия дуговой сварки” (1990 р.), яка перевидана англійською мовою у Кембриджі (Великобританія).

І. К. Походня – автор і співавтор біля 1000 наукових праць, у тому числі 28 монографій, вісім з яких перевидані у США, Великобританії, Китаї, Чехословаччині; 120 винаходів, понад 160 патентів. Під його керівництвом підготовлено 39 кандидатів наук, серед яких шестеро стали докторами наук. За велику роботу з підготовки молодих спеціалістів-інженерів і науковців вищої кваліфікації І. К. Походню у 2001 році обрали Почесним доктором національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Вихованцям школи І. К. Походні властива цілеспрямованість у фундаментальних дослідженнях явищ, пов’язаних з формуванням зварного шва, та створенні ефективних матеріалів і технологій зварювання. Вагомим підсумком наукових результатів цієї школи є монографія “Металлургия дуговой сварки. Взаимодействие с газами” (2001 р.).

І. К. Походня проявив себе як талановитий організатор науки. Упродовж 1970–1983 років він обіймав посаду Головного вченого секретаря Президії НАНУ, а у 1983–1988 роках – першого віце-президента, і зробив великий внесок у розвиток науки в Україні та в утвердження високого міжнародного іміджу Національної академії наук України (НАНУ).

З 1988 року І. К. Походня як академік-секретар очолює Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАНУ. Тут він особливо велику увагу приділяє розвиткові актуальних наукових напрямів у галузі матеріалознавства, питанням координації досліджень, які виконують інститути Відділення, підготовці молодих науковців високої кваліфікації та організаторів науки, зміцненню науково-дослідної бази інститутів, узагальненню наукових результатів і впровадженню їх у практику. Під його керівництвом як відповідального редактора і автора окремих статей опубліковані узагальнюючі монографії “Сучасне матеріалознавство: XXI століття” (1998 р.), “Прогресивні матеріали і технології” (2003 р.) у двох томах і “Актуальные проблемы современного материаловедения” (2008 р.) у двох томах, у підготовці яких взяли участь не тільки науковці Відділення ФТПМ, а й матеріалознавці з інших відділень НАНУ та зарубіжні вчені. Ці монографії перевидані англійською мовою у Великобританії. Саме завдяки його великій та виваженій науково-організаційній діяльності Відділення ФТПМ посідає чільне місце в НАНУ.

За вагомий внесок у розвиток науки, розробку та впровадження високоефективних технологій і матеріалів для зварювання металевих конструкцій, підготовку наукових кадрів Ігор Костянтинівич Походня нагороджений орденами СРСР “Знак пошани”, Трудового Червоного Прапора, Жовтневої Революції, а також орденами України “За заслуги” I-го, II-го і III-го ступенів, князя Ярослава Мудрого 5-го і 4-го ступенів.

Редколегія журналу “Фізико-хімічна механіка матеріалів” щиро вітає Ігоря Костянтинівича з ювілеєм і бажає йому міцного здоров’я, благополуччя та успіхів у подальшій праці на благо науки та Української держави.